

MATURITA 2019

EXTERNÁ ČASŤ

UKRAJINSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

**NEOTVÁRAJTE, POČKAJTE NA POKYN!
PREČÍTAJTE SI NAJPRV POKYNY K TESTU!**

- Test obsahuje **64 úloh**.
- Na vypracovanie testu budete mať **100 minút**.
- Pri riešení úloh budete striedavo používať dva druhy odpovedových hárkov:
 - Do odpovedového hárka č. 1 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s výberom odpovede. Pri týchto úlohách vyberte správnu odpoveď spomedzi štyroch ponúkaných možností, z ktorých je vždy správna iba jedna.
 - Do odpovedového hárka č. 2 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s krátkou odpoveďou. Pri týchto úlohách správnu odpoveď napíšete do príslušného riadka odpovedového hárka. Krátku odpoveď tvorí jedno slovo alebo niekoľko slov.
- Pri práci smiete používať iba pero s čiernou alebo modrou náplňou. Nesmiete používať zošity, slovníky, učebnice ani inú literatúru.
- **Podrobnejšie pokyny na vyplňovanie odpovedového hárka sú na poslednej strane testu. Prečítajte si ich.**

Želáme vám veľa úspechov!

Začnite pracovať, až keď dostanete pokyn!

Зразок №1

Євген Гуцало – Мама

(уривок)

- Мамо, коли ж по черешні?
- Спіють наші черешні, хай спіють... Бачиш, – кивнула на вікно, – у небі наче на грозу збирається. Ще під грім та блискавку втрапимо.
- Хіба б не перечekali? Під вербою чи липою.
- А як у полі нажене? Голо ж голісінько в полі.
- Теплий дощ випаде. Колись у полі чередничкою весь день могли мокнути під дощем, а тепер нема відваги, так? – легенько насміхався з матері, жартував.
- Так і не скуштую черешень, а ввечері на поїзд мені...
- Хай лишень розпогодиться, підемо... – І стала бідкатися: – Скільки цих клопотів набралось у хаті й біля хати!
- Вони їсти не просять...
- Е-е, не кажи, таки просять.

01 Визначить із зразка №1 правильну відповідь.

- (A) Надворі падав дощ.
- (B) Мама з сином пішли на черешні.
- (C) Надворі збиралися люди.
- (D) Надворі було багато роботи.

02 Оберіть синонім до слова *клопоти*.

- (A) труднощі
- (B) безробіття
- (C) речі
- (D) знаряддя

03 Текст зразка №1 написаний формою

- (A) розповіді.
- (B) діалогу.
- (C) монологу.
- (D) опису.

04 Слова *голенький, легенький* є

- (A) перебільшні слова.
- (B) зменшено-пестливі слова.
- (C) подібні слова.
- (D) іменники.

05 Який стилістичний прийом знаходиться у реченні *Вони їсти не просять...?*

- (A) апозіопеза
- (B) еліпсис
- (C) риторичне запитання
- (D) антитеза

06 Напишіть слово *клопоти* в називному та знахідному відмінку однини.

07 Як називається звукозміна, до якої доходить при відмінюванні слова *клопоти*?

08 Як називається знак (риска), який сполучає слова або їх основи, напр. у слові *синьо-зелений*?

Зразок №2

Тарас Шевченко

*В Путивлі-граді вранці-рано
Співає, плаче Ярославна,
Як та зозуленька кує,
Словами жалю додає.
«Полечу, – каже, – зигзицею,
Тією чайкою-вдовицею,
Та понад Доном полечу,
Рукав бобровий омочу
В ріці Каялі. І на тілі,
На княжім білім, помарнілім,
Омию кров суху, отру
Глибокії, тяжкії рани...»*

09 Назвіть твір Тараса Шевченка в зразку №2.

- (A) «Я, Богдан»
- (B) «Собор»
- (C) «Плач Ярославни»
- (D) «Нікіта Гайдай»

10 Тарас Григорович Шевченко

- (A) – основоположник нової української літератури.
- (B) не був членом жодного товариства.
- (C) народився у Каневі.
- (D) автор першого твору написаного українською мовою.

11 Наведений зразок №2 є переспівом твору

- (A) «Про Ярослава Мудрого».
- (B) «Повість временних літ».
- (C) «Про князя Олега».
- (D) «Слово о полку Ігоревім».

12 Який художній засіб вжитий у реченні *Співає, плаче Ярославна, як та зозуленька кує?*

- (A) метафора
- (B) порівняння
- (C) епітет
- (D) жодний

13 Вірш «Рече та стогне Дніпр широкий» поплутано. Оберіть справжню послідовність речень.

Із хмари де-де виглядав, (1)
Горами хвилю підійма. (2)
Сичі в гаю перекликались, (3)
Рече та стогне Дніпр широкий, (4)
Неначе човен в синім морі, (5)
Ніхто ніде не гомонів, (6)
Ще треті півні не співали, (7)
Додолу верби гне високі, (8)
Сердитий вітер завива, (9)
І блідий місяць на ту пору, (10)
Та ясень раз у раз скрипів. (11)
То виринав, то потопав. (12)

- (A) 4, 9, 8, 2, 7, 11, 6, 3, 10, 5, 1, 12
- (B) 4, 9, 8, 2, 7, 6, 3, 11, 10, 1, 5, 12
- (C) 4, 9, 8, 2, 10, 12, 1, 5, 7, 11, 3, 6
- (D) 4, 9, 8, 2, 10, 1, 5, 12, 7, 6, 3, 11

14 Назвіть твір Тараса Шевченка, який починається саме віршем «Рече та стогне Дніпр широкий».

15 Напишіть слово *зозуленька* в місцевому відмінку однини та множини.

16 Як називається найвідоміша збірка віршів Тараса Шевченка?

Зразок №3**Із газети**

(уривок)

У вересні 1945 року війна скінчилася. Потреба у зброї відпала, і в американських автомобільних заводах з'явилася можливість знову зосередитися на мирній продукції. Спочатку, аж до 1948 року, увазі покупців пропонувалася довоєнна модель. А з 1948 по 1950 рік також без особливих стилістичних змін випускали новий Old із безкрилим кузовом понтонної форми. Зате під капотом із 1949 року встановлювали новий двигун V8, який незабаром повністю витіснив довоєнні рядні «вісімки» і «шістки».

Поступово, з 1951 року, змінюється й дизайн. Нові потужні й динамічні автомобілі набувають агресивного і яскравого зовнішнього вигляду. Щоправда, спочатку нові, сміливі, запозичені з авіації лінії й форми «обкатуються» на численних прототипах і лімітованих серіях. А потім, після того як здобувають загальне схвалення, переходять на масові моделі.

17 Визначіть правильне твердження із зразка №3.

- (A) Американські автомобільні заводи після війни зосередилися на продукцію зброї.
- (B) Old став першою масовою моделлю після війни.
- (C) Дизайн автомобілів почав змінюватися з 1951 року.
- (D) Авіаційні лінії автомобілю стали символом масових моделей.

18 В тексті зразка №3 говориться про

- (A) війну.
- (B) автомобільну промисловість.
- (C) зброю.
- (D) двигун.

19 В якому стилі написаний текст зразка №3?

- (A) в науковому стилі
- (B) у розмовному стилі
- (C) в публіцистичному стилі
- (D) в офіційно-діловому стилі

20 Числівники у тексті зразка №3 є

- (A) порядкові.
- (B) дробові.
- (C) неозначено-кількісні.
- (D) збірні.

21 У якій можливості наведений збірний числівник?

- (A) сто три столи
- (B) чимало грошей
- (C) стільки хліба
- (D) четверо чоловіків

22 Напишіть словом числівник 40.

23 Яким членом речення виступає слово *довоєнна* в реченні *Спочатку, аж до 1948 року, увазі покупців пропонувалася довоєнна модель?*

24 Випишіть слова з різною кількістю звуків і букв.

А потім, після того як здобувають загальне схвалення, переходять на масові моделі.

Зразок №4

Борис Чамлай – Не стрічає

*Раз Кіт міський в село забрів
І там Корову раптом стрів.
Відразу брови вгору кинув:
– А це ж яка іще тварина?!
Вже стільки літ живу на світі –
Таку не довелося стріти... –
Що не стрічає, то не брехня,
Але сметанку їв щодня.*

25 Вірш зразка №4 це

- (A) вірш у прозі.
- (B) вірш романтичного характеру.
- (C) вірш із сатиричним характером.
- (D) сумний вірш.

26 Визначіть, що таке іронія.

- (A) Іронія – стилістичний засіб, коли слову надається однакового значення з метою глузування.
- (B) Іронія – стилістична фігура, коли слову надається протилежного значення з метою кращого опису.
- (C) Іронія – стилістичний засіб, коли слову надається однакового значення з метою кращого опису.
- (D) Іронія – стилістичний засіб, коли слову надається протилежного значення з метою глузування.

27 Котрі речення найбільш підкреслюють характер вірша в зразку №4?

- (A) Що не стрічає, то не брехня, Але сметанку їв щодня.
- (B) Раз Кіт міський в село забрів І там Корову раптом стрів.
- (C) Вже стільки літ живу на світі – Таку не довелося стріти...
- (D) Таку не довелося стріти...

28 Римування аабб –

- (A) кільцеве.
- (B) парне.
- (C) перехресне.
- (D) охоплююче.

29 Хто був зачинателем української сатирично-гумористичної літератури?

- (A) Тарас Шевченко
- (B) Іван Франко
- (C) Остап Вишня
- (D) Василь Гренджа-Донський

30 Назвіть автора творів „Про мудрого зайця,“ „Гіпнобаба,“ „Мисливські усмішки“.

31 Напишіть антонім до слова *брехня*.

32 Як називається точно, дослівно відтворене мовлення особи, про яку розповідають і яке вирізняється у тексті лапками або тире?

Зразок №5

Розпорядження

резидента країни

Про стипендії для найбільш обдарованих студентів

З метою поліпшення умов навчання студентів у провідних вищих навчальних закладах:

Підтримати ініціативу Фонду інтелектуальної співпраці «Україна – XXI століття» про заснування п'ятидесяти стипендій для найбільш обдарованих студентів.

Зазначені стипендії призначаються і виплачуються Фондом інтелектуальної співпраці «Україна – XXI століття», за погодженням з Адміністрацією резидента країни, на підставі результатів творчих конкурсів, що проводяться цим Фондом.

резидент країни Л. Кучма

м. Київ

24 січня 2001 року

33 Визначіть правильну відповідь із зразка №5.

- (A) Президент фінансово підтримує Фонд інтелектуальної співпраці «Україна – XXI століття».
- (B) Л. Кучма – засновник Фонду інтелектуальної співпраці «Україна – XXI століття».
- (C) Основна мета розпорядження – підтримати ініціативу Фонду інтелектуальної співпраці «Україна – XXI століття».
- (D) Фонд інтелектуальної співпраці «Україна – XXI століття» має намір заснувати п'ятидесяти стипендій для найбільш обдарованих студентів.

34 Котрим словосполученням можна замінити словосполучення *найбільш обдарований студент*?

- (A) найбільш багатий студент
- (B) найбільш талановитий студент
- (C) найбільш здоровий студент
- (D) найбільш сміливий студент

35 Оберіть правильну можливість написання великих букв пропущених у тексті.

- (A) П, У
- (B) п, У
- (C) п, у
- (D) П, у

36 Визначіть спосіб зв'язку у словосполученнях: *сніданок нашвидку, озватися стиха, співати йдучи*.

- (A) керування
- (B) прилягання
- (C) узгодження
- (D) неповне узгодження

37 У котрому варіанті є всі слова утворені однаковим способом?

- (A) Великдень, сільрада, держадміністрація
- (B) матуся, вихід, заходити
- (C) надбрівний, безмежний, затишок
- (D) відхід, хмарочос, Тимченко

38 Назвіть спосіб творення слів, які утворені однаковим способом у попередньому завданні.

39 Яким членом речення виступають слова *наступному, основні, українських, словацьких, особових* у реченні *В наступному підрозділі автори передають читачеві основні правила передачі українських та словацьких особових імен засобами словацької та української мов.*

40 Якого роду іменники *лоша, ягня, курча*?

Зразок №6

Олександр Олесь – По дорозі в казку

(уривок)

- А знаєте, я чув, що можна жити любісінькою травою і старості діждатись. Адже ж он живиться травою буйвіл, кінь, коза. Коли ми хліб увесь з'їмо, гайда усі на пашу!
- Ну, ти не смійсь! Пасися сам, коли не маєш чим трави наскубти... А нам Бог дав, крім рота, – руки. – Чого ви завелись?! Скажіть ви краще – хіба трава людині не завадить?
- Дарма! Привикнути до всього можна. Авжеж! Як звикне – буде жити.
- Ми на зиму нагорнем гори сіна!
- Що? Й зимувати тут?! Та ми померзнемо.
- Хати збудуєм.
- А чим палити?
- Навколо – ліс! Палити є чим.
- Я не про те кажу, – вогню ми де дістанем? Коли б огонь в нас був, ми б, може й стежки не згубили...
- У лісі живемо, у лісі й заблудились.
- Ішли вночі.

41 Олександр Олесь – український письменник

- (A) першої половини XX століття.
- (B) другої половини XIX століття.
- (C) другої половини XX століття.
- (D) першої половини XIX століття.

42 Котрий з українських письменників був сучасником Олександра Олеся?

- (A) Олександр Духнович
- (B) Марко Вовчок
- (C) Микола Куліш
- (D) Тарас Григорович Шевченко

43 Котре твердження із зразка №6 правильне?

- (A) Хлопці пробували їсти траву.
- (B) Хлопці збудували хату.
- (C) Хлопці заблукали в лісі.
- (D) Хлопці користувалися вогнем.

44 Назвіть вид речення за способом висловлення. Коли б огонь в нас був, ми б, може й стежки не згубили...

- (A) розповідне
- (B) питальне
- (C) окличне
- (D) незавершене

45 Котрий з творів написав Олександр Олесь?

- (A) «З журбою радість обнялась»
- (B) «Конотопська відьма»
- (C) «Наймичка»
- (D) «Земля»

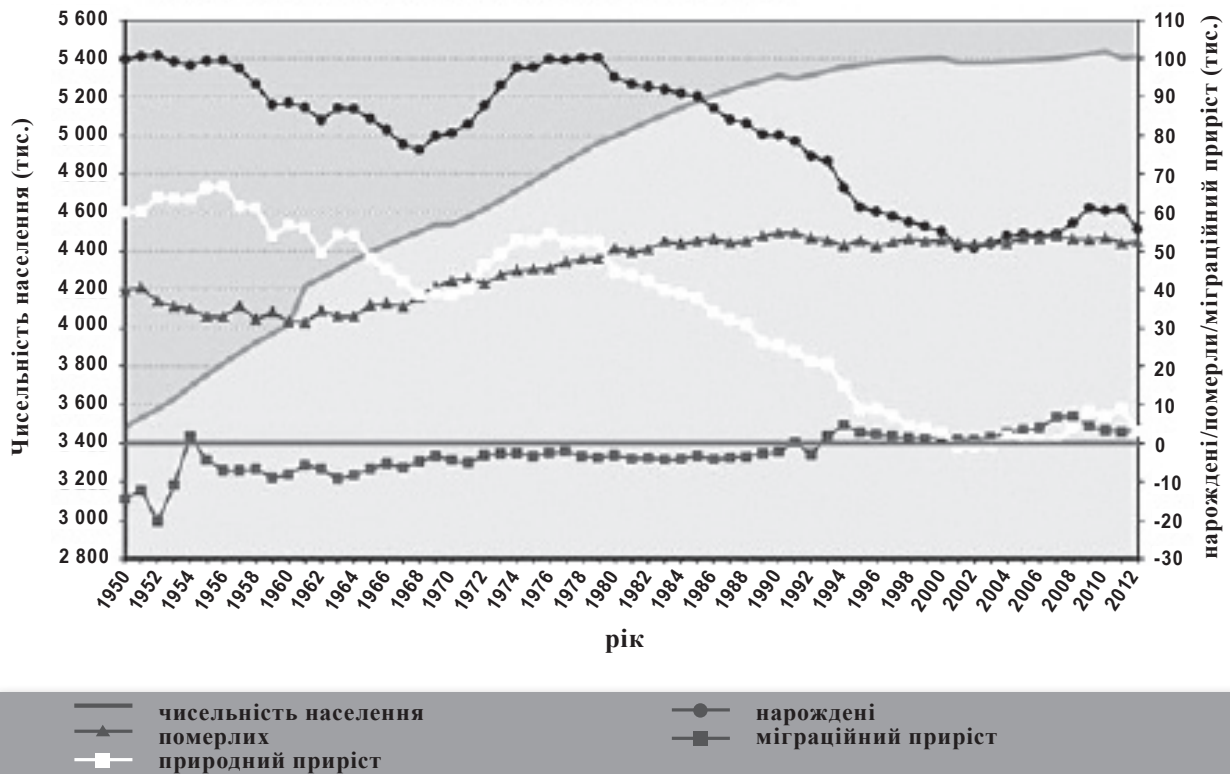
46 Назвіть один із трьох родів літератури, поряд з епосом та драмою, в якому особливою виразністю виявляється емоційне ставлення автора до зображуваного.

47 Випишіть троп з першого речення зразка №6.

48 Назвіть вид тропу, який ви написали у попередньому завданні.

Зразок №7

Характеристика розвитку населення СР 1950 - 2012 рр.

49 Визначіть правильне твердження із зразка №7.

- (A) Природний приріст від 1950 по 2012 рік зростає.
- (B) У 2012 році народилося більше дітей ніж у році 1990.
- (C) Чисельність населення кожним роком зростає.
- (D) Чисельність померлих від 90-х рр. на приблизно однаковому рівні.

50 Наведений зразок №7 є прикладом

- (A) таблиці.
- (B) графу.
- (C) програми.
- (D) наукової статті.

51 Визначіть складносурядне речення.

- (A) Піти туди, куди й серце кличе й обов'язок.
- (B) Ми знаєм, для чого жить.
- (C) Се ви жартуєте зі мною, або просто перевтома винна.
- (D) Ой, ні!

52 Речення *Характеристика розвитку населення СР 1950 – 2012 рр.*

- (A) безособове.
- (B) номінативне.
- (C) дієслівне.
- (D) узагальнено-особове.

53 Визначіть, котре речення написано без граматичних помилок.

- (A) Якщо займенник вжито без іменника, то він може бути підметом або додатком.
- (B) Скільком учнам дозволено поїздку?
- (C) Словотвірний тип – це основна одиниця класифікації похідних слів.
- (D) Близькими до жаргонізмів є арготизми.

54 Розшифруйте скорочення СР.

55 До якої відміни належить іменник *учитель*?

56 Іменник *мати* напишіть у знахідному відмінку однини та називному відмінку множини.

Зразок № 8

Рослинні символи українців

Звідки любов українця до зелених садочків, звідки його пристрасть оточувати своє житло дикими деревами і кущами? Не останню роль тут відігравала впевненість, що всі лісові, паркові, фруктові дерева Бог посадив людям на користь і добро. „Нема України без верби і калини“, - кажуть в народі. Додамо, що нема української землі і без осокорів та яворів, дубів та смерек, буків та каштанів.

Один із давніх авторів, змальовуючи побут українців, зазначав: „Їхні левади обсажені вербами; верба – це щось таке, що з'єдналося з життям малороса.“ Вербові пухнасті котики з'являються у березні, коли ще не зійшов сніг і дерева постукують голим мерзлим гіллям. До речі, весною там, де не росли берези і населення не мало змоги добувати солодкий смачний сік, селяни рубали молоді вербові паростки і заливали їх водою. Через два-три тижні цей настій вже можна було вживати, як цілющий напій.

Верба не боїться вологи. З вербових колод майстри видовбували посуд, ночви, мірки, човни. Скрізь вербу використовували для різноманітних каркасних переплетень, будівництва кошар, кошелів, кліток. Огорожі-тини з верболозу стали характерною прикметою придніпровських селищ. З прутovidних верб плели місткі і зручні кошики. Частіше заготовляли паростки зі шкірою, якщо ж шкіру знімали, то лозу перед використанням замочували у воді і обдавали окропом.

(За В. Супрунечком)

57 Українці охоче саджають біля своїх осель

- (A) дикі дерева й кущі.
- (B) граб.
- (C) дуб.
- (D) ліщину.

58 Пращури вірили, що всі дерева посаджені людям

- (A) на добро.
- (B) на злидні.
- (C) на багатство.
- (D) для краси.

59 У придніпровських селищах з верболозу виготовляли

- (A) вікна.
- (B) меблі.
- (C) плоти.
- (D) підлогу.

60 Вербові котики з'являються

- (A) навесні.
- (B) у літі.
- (C) восени.
- (D) в зимі.

61 У котрому реченні вжито прислівник як засіб зв'язку речень у тексті зразка №8?

- (A) Не останню роль тут відігравала впевненість, що всі лісові дерева Бог посадив.
- (B) Через два-три тижні цей настій вже можна було вживати, як цілющий напій.
- (C) З прутovidних верб плели містки і зручні кошики.
- (D) Вербові пухнасті котики з'являються у березні, коли ще не зійшов сніг.

62 Чим були обсажені левади?

63 У тексті присутня пряма мова?

64 Назвіть частини мови у простому реченні *Верба не боїться вологи.*

КІНЕЦЬ ТЕСТУ

Použitá literatúra

Zoznam knižných zdrojov:

- Тарас Шевченко: *Кобзар*. Київ : Київський університет 2014, с. 472.

Zoznam internetových zdrojov:

- Євген Гуцало: *Мама*. Dostupné na: http://subject.com.ua/textbook/mova/6klas_1/1.html (bez názvu) [cit. 18. 10. 2016] Dostupné na: http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/oldsmobile_chas_zhiti_i_chas_umirati.html [cit. 18. 10. 2016].
- Борис Чамлай: *Не стрічав*. Dostupné na: <http://gumoreski.in.ua/autors/chamlay-boris/ne-strichav.html> [cit. 18. 10. 2016].
- *Розпорядження Президента України*. Про стипендії для найбільш обдарованих студентів. Dostupné na: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/490/95> [cit. 18. 10. 2016].
- Олександр Олесь: *По дорозі в казку*. Dostupné na: <http://libruk.in.ua/o/64-oles-oleksandr> [cit. 18. 10. 2016].
- *Stav obyvateľstva v regiónoch*. Dostupné na: http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Demografia/Obyvatelstvo/vyvoj_obyvatelstva_sr/2012/grafy-internet_2012b.pdf) [cit. 18. 10. 2016].
- *Рослинні символи українців*. Dostupné na: <http://mirvol.at.ua/publ/83-1-0-631> [cit. 18. 10. 2016].

Texty ukážok boli z didaktických dôvodov gramaticky, štylisticky alebo pravopisne upravené.

Pokyny na vyplňovanie odpoveďového hárka

Odpoveďové hárky budú skenované, nesmú sa kopírovať, krčiť ani prehýbať.
Aby skener vedel prečítať vaše odpovede, musíte dodržať nasledujúce pokyny:

- Píšte perom s čiernou alebo modrou náplňou. Nepoužívajte tradičné plniace perá, veľmi tenko písuce perá, obyčajné ceruzky ani pentelky.

- Riešenia **úloh s výberom odpovede** zapisujte krížikom .

- Správne zaznačenie odpovede (C)
A B C D

- Nesprávne zaznačenie odpovede (C)
A B C D

A B C D

- V prípade chybného vyplnenia údajov alebo odpovedí postupujte podľa nasledujúcich pokynov.
V žiadnom prípade nepoužívajte nový odpoveďový hárak.

- Keď sa pomýlite alebo neskôr zmeníte názor, úplne zaplňte políčko s nesprávnym krížikom a urobte nový krížik.

A B C D

- Ak náhodou znovu zmeníte názor a chcete zaznačiť pôvodnú odpoveď, urobte krížiky do všetkých políčok a zaplnené políčko dajte do krúžku.

A B C D

- Odpovede na **úlohy s krátkou odpoveďou** napíšte do príslušného poľa odpoveďového hárka čitateľne písaným alebo tlačným písmom. Pri použití tlačného písma **rozlišujte veľké a malé písmená**.

Neotvárajte test, pokiaľ nedostanete pokyn!